

Костенко Т. А.

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,

Мікуляк К. А.

асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

Система раннього попередження та реагування як спосіб виявлення загрози банкрутства підприємства

Сучасні умови розвитку економіки встановлюють підприємствам досить жорсткі умови господарювання, у зв'язку з цим підприємства повинні бути готові до кризових ситуацій з метою проведення подальшої успішної діяльності.

Значний науковий доробок у впровадження на підприємстві системи раннього попередження та реагування задля виявлення можливої загрози банкрутства внесли у своїх працях такі вітчизняні вчені, як О. О. Терещенко [1], І. В. Троць [3] та ін.

Для нормального функціонування підприємству необхідне створення системи управління, яка чітко реагувала б на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища, розвиток і конкурентоспроможність партнерів, створення оптимальних трудових, матеріальних і фінансових ресурсів, своєчасне прийняття управлінських рішень оперативного і стратегічного значення. Саме для запобігання кризового стану підприємств слід сформувати відповідну і адекватну реальним соціально-економічним процесам систему попередження, прогнозування та подолання банкрутства підприємства, яка пристосовує виробництво до функціонування в умовах підвищеного ризику і загроз [1].

Однією із таких систем є система раннього попередження та реагування (СРПР). Ця система спрямована на проведення комплексу заходів для запобігання фінансовій кризі та банкрутству підприємства і є одним з важливих інструментів системи контролінгу [2] (рис. 1.)

Система раннього попередження та реагування (СРПР)	особлива інформаційна система, яка дозволяє вчасно виявити та аналізувати потенційні ризики підприємства, як із зовнішнього, так і внутрішнього середовища, та за потреби локалізувати і усунути проблемні аспекти діяльності підприємства.
→ Діагностика	аналіз фінансового стану та оцінка ризику виникнення й можливостей подолання банкрутства
→ Моніторинг	спостереження за внутрішніми та зовнішніми процесами підприємства
→ Прогнозування	передбачення майбутнього стану внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства
→ Планування	процес визначення цілей підприємства, прогнозування та складання планів
→ Контролінг	система планування, контролю, аналізу відхилень та координації, попередження виникнення кризових ситуацій на підприємстві
→ Економічна безпека	забезпечення стабільного і максимально ефективного функціонування підприємства та перспектив його розвитку
→ Антикризове управління	передбачення та аналіз кризи, заходи по зниженню негативних наслідків кризи
→ Ризик-менеджмент	ідентифікація ризиків, планування заходів щодо зменшення ризиків та моніторинг і контроль ризиків
→ Санація	фінансове оздоровлення підприємства, стабілізація і зміцнення фінансового стану підприємства
→ Реінжиніринг	використання сучасних інформаційних технологій для досягнення нових цілей підприємства
→ Реорганізація	зміни організаційно-структурних взаємозв'язків підприємства між підрозділами на всіх рівнях
→ Реструктуризація	зміна параметрів виробництва відповідно до існуючих на ринку вимог

Рисунок 1 – Система раннього попередження, прогнозування та подолання банкрутства підприємства та її складові елементи

Джерело: узагальнено авторами із використанням [2]

Таким чином, система раннього попередження та реагування – це певний комплекс систематизованих стратегічних напрямів та заходів щодо попереднього виявлення, оцінки та запобігання виникнення кризових ситуацій

у поточній діяльності підприємства із застосуванням необхідних заходів з метою уникнення його фінансової кризи, та як наслідку – банкрутства.

Основними завданнями системи раннього попередження є: своєчасне виявлення кризи на підприємстві; виявлення можливостей розвитку або додаткових шансів для підприємства; виявлення загрози банкрутства.

Таким чином, на основі одержаних результатів виявлено, що система попередження та реагування є системою прогнозування можливого банкрутства підприємства та забезпечує більш швидку реакцію щодо початку кризової ситуації. За її допомогою розробляється система заходів для кращого розвитку підприємства. Отже, розробка, формування та впровадження на підприємстві системи раннього попередження та реагування є об'єктивною необхідністю для успішного та стабільного розвитку і функціонування будь-якого суб'єкта господарювання в сучасних умовах розвитку економіки.

Список використаних джерел:

1. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посіб. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 412 с.
2. Управління фінансовою санацією підприємства. Матеріал сайту електронної бібліотеки UkrKniga.org.ua [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/78/19/2017>.
3. Троц І. В. Шляхи подолання банкрутства підприємства / І. В. Троц // Актуальні питання економічних наук : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 8-9 червня 2012 р.). – Одеса : Центр економічних досліджень та розвитку, 2012. – С. 81-83.